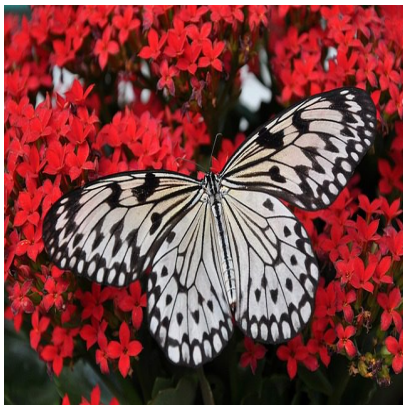




De Haiku

Beschrijving

Ergens op deze site heb ik het al eens over een strakke Japanse dichtvorm gehad: de haiku. Haiku is een traditionele vorm van Japanse poëzie die boeit met zijn eenvoud, elegantie en het vermogen om diepe emoties op te roepen door minimalistische expressie.

Strakke vorm

De strakke vorm uit zich in een aantal zaken:

Een haiku bestaat traditioneel uit 17 lettergrepen, gerangschikt in drie regels:

- eerste regel 5 lettergrepen
- de tweede regel 7 lettergrepen
- en de derde regel weer 5 lettergrepen

Thema's en inhoud

Natuur:

Haiku's richten zich vaak op de natuur, seizoenen en de veranderende wereld. Het onderwerp is meestal iets dat in de natuurlijke omgeving wordt waargenomen, zoals een vluchtig moment dat de essentie van een bepaald seizoen of een bepaalde scène vastlegt.

Seizoensreferentie (*Kigo*):

Traditionele haiku's bevatten meestal een *kigo*, een woord of zin die het seizoen aangeeft waarin de haiku zich afspeelt. Bijvoorbeeld, *kersenbloesems* kan de lente aangeven, terwijl *sneeuw* de winter suggereert.

Moment van inzicht (*Kireji*):

Een ander element in traditionele haiku's is de *kireji*, of het snijdende woord. Dit is een woord of leesteken dat een pauze of onderbreking in het gedicht biedt, wat vaak een tegenstelling van

twee afbeeldingen of ideeën creëert, wat leidt tot een epifanie of een dieper begrip.

Filosofie en esthetiek

Eenvoud en minimalisme:

Haiku's staan bekend om hun beknoptheid en het vermogen om een diepe betekenis over te brengen met weinig woorden. De eenvoud is bedoeld om een moment van schoonheid of inzicht te weerspiegelen zonder de noodzaak van verfraaiing.

Wabi Sabi:

De esthetiek van haiku komt vaak overeen met het Japanse concept van *wabi sabi*, dat waarde hecht aan imperfectie, vergankelijkheid en de schoonheid van eenvoud. Haiku's vangen vluchtige momenten en drukken vaak een gevoel van melancholie of stille reflectie uit.

Zen-invloed:

Haiku-poëzie is sterk beïnvloed door het Zen-boeddhisme, dat de nadruk legt op mindfulness, het huidige moment en waardering voor de kleine en vaak over het hoofd geziene aspecten van het leven.

Ontstaan

Haiku is geëvolueerd uit een vorm van poëzie genaamd *renga*, die populair was in Japan in de 14e eeuw. De openingsstrofe van een renga, bekend als de *hokku*, werd later (19e eeuw) de zelfstandige vorm die we nu kennen als haiku.

Vertalen en vormbehoud

Door vast te houden aan de strakke vorm toont die beperking de ware meester! Maar dit levert weer vaak problemen op bij het vertalen uit het oorspronkelijke Japans. In het westen wordt daardoor wel voor afwijkende vormen gekozen, met 12 tot 17 lettergrepen.

De beroemdste haiku, feitelijk een hokku, is van Matsuo Basho en luidt:

*furu ike ya Ach oude vijver
kawazu tobikomu een kikker springt erin
mizu no oto geluid van water.
De beroemdste haiku en de letterlijke vertaling*

Bij een vertaling van een haiku achten sommigen de inhoud belangrijker dan de vorm, al wordt die zo veel mogelijk gehandhaafd. Zo is bovenstaande vertaling bijvoorbeeld naar de inhoud juist, maar naar de vorm niet. Een bewerking die de juiste vorm heeft, maar een iets andere strekking is:

*Ach oude vijver
de kikkers springen erin (of ook een kikker springt van de kant)
geluid van water.*

Dit probleem is sterk taalafhankelijk. Het Frans gebruikt bijvoorbeeld veel meer woorden, en ook lettergrepen, dan het Engels; het Nederlands ligt er ergens tussenin.

Voorbeelden

Twee haiku's (hokku) van *Basho* (1644-1694):

*zou ik ze pakken,
de witvis in 't wier bijeen
dan schoten ze weg.*

*door zomerregens
zijn de kraanvogelpoten
korter geworden.*

En mijn persoonlijke favoriet van *Moritake* (1473-1549):

*Zag ik een bloesem
die naar haar tak terugkeerde?
ach, 't was een vlinder.*

De beste haiku's weten bij de lezer emoties op te wekken, zonder ze letterlijk te benoemen. Neem bijvoorbeeld deze van *Issa* (1763-1828):

*In het ziekenhuis
dooft een flakkerend licht uit
een sneeuwstorm steekt op.*

De lezer zal vast aan een sterfgeval gedacht hebben, maar dat staat er niet!

Hoe schrijf je een eigen haiku

Observeer:

Begin met aandacht te besteden aan de kleine details in je omgeving. Haiku's komen vaak voort uit een specifiek moment of een observatie die bij je resoneert. Focus op een enkel moment: kies een enkel beeld of moment om te beschrijven. Hoe meer gefocust en specifiek, hoe krachtiger de haiku kan zijn.

Omarm eenvoud:

Gebruik eenvoudige taal en vermijd overmatige bijvoeglijke naamwoorden of complexe ideeën. De schoonheid van haiku's ligt in het vermogen om diepte over te brengen door middel van eenvoud.

Seizoensreferentie:

Als je streeft naar een traditionele haiku, probeer dan een woord of zin op te nemen die het seizoen suggereert.

Mijn eerste pogingen

Bevlogen zwaluw,
laat de zomer achter zich.
Het sneeuwkllokje tikt.

Zwalkende zweters,
rennen zomers achterna.
De weerman zwijgt weer.

Datum aangemaakt
2024/12/31

default watermark